

nyek” közti szakadékokat. A terv határidőkhöz kötött feladatokat határozott meg a Millenniumi Nyilatkozat gyermekeket érintő céljainak eléréséhez. Kidolgozta továbbá az országok feladatait a fejlesztésben 2003 végéig, előírta az elérendő céloknak megfelelő nemzeti akciótervek kidolgozását.

- Egy évvel a különleges ülés után a világ 105 országa kezdett a fentieknek megfelelő lépéseket tenni, akár az akciótervek kidolgozásával, akár a tervek végrehajtásának megkezdésével.

- A következő, „korszerűsített” ülészakot, amely „A gyermekeknek való világ + 5”⁸ címet viseli, 2007 decemberében rendezték. Több mint 140 kormánydelegáció vett részt, ami kiemelkedően magas szám.⁹ A különleges ülészak egy lényegében hat pontból álló nyilatkozatot fogadott el, melyben leszögezi többek között a 2002 óta tapasztalható legfontosabb tényeket és az aktuális törekvéseket: minden évben kevesebb az 5 éves kor alatt elhunyt gyermekek száma, több gyerek jár iskolába, mint korábban bármikor, több képzési lehetőséghez van egyenlő hozzáférése fiúknak és lányoknak, több gyógyszert biztosítanak a beteg gyerekeknek, több jogszabály, akcióterv született a gyermekeket érő erőszak, bántalmazás és kizsákmányolás elkerülésére – minden aktuális és jövőbeni tettek ezekre az ered-

ményekre kell építenie. Leszögezi továbbá, hogy a gyermekszegénység, a szükségletek kielégítetlensége és a jogok sérelme a legnagyobb globális kihívás. Noha mérhető a javulás, még mindig igen magas a gyermekhalálozás, a betegségek terjedése. Még mindig sok gyerek nem fér hozzá az oktatáshoz, túl sokan áldozatai erőszaknak, bántalmazásnak és kizsákmányolásnak, sokakat ér hátrányos megkülönböztetés, különösen a lánygyerekek élnek kevesebb eséllyel. Az UNICEF azért dolgozik – mint ki is nyilvánítja –, hogy megtörje a szegénységi spirált, hogy a nemzetközileg elfogadott fejlesztési célokat elérje, hogy a világ gyermeknépességének minél nagyobb hányada élvezzen jólétet és minden joga érvényesüljön. Ehhez természetesen elengedhetetlen egy széles értelemben vett partnerség nemzetközi, nemzeti, regionális, kormányzati és civilszervezetek között, a média képviselőivel is együttműködve. Minthogy a UNICEF örömmel fogadja a gyerekek véleményét és nézőpontját, törekszik részvételük további erősítésére minden olyan folyamatban, ahol érintettek. A Nyilatkozattal megerősíti, hogy minden politikájával és programjával azt szolgálja, hogy közös a felelőssége a szülőknek, családoknak, gyámoknak és más gondozóknak, az egész társadalomnak abban, hogy minden gyermek biztonságban és támogató családi környezetben nőjön fel.

⁸ A World Fit for Children + 5

⁹ Az ENSZ Közgyűlés „A gyermekeknek való világ” (A World Fit for Children) című csúcstalálkozó öt éves évfordulója alkalmából 2007. december 9-10-én megrendezte a Gyermekek Fórumát is New York-ban. A magyarországi gyerekeket a 17 éves Benedek Brigitta és Kis Eszter képviselte. Mint a hivatalos közleményből megtudtuk, Brigitta Budapesten él, 10 éves kora óta gyermekvédelmi gondoskodásban. Őt a Nevelőotthonok Nemzetközi Szervezete (FICE) Magyarországi Egyesülete ajánlotta eddigi közösségi tevékenysége alapján. Eszter a 10 éve működő, az Európai Unióban is elismert Kamaszparlament jelenlegi (harmadik) miniszterelnöke.

A gyerekképviselők a világtalálkozón aktívan részt vettek a Gyermekek Fóruma kerekasztal-beszélgetéseiben. A többi között megvitatták az egészséges élet elősegítését, a HIV/AIDS elleni küzdelem, a minőségi oktatás biztosítása, a visszaélések, a kizsákmányolás és az erőszak elleni védelem, a gyermekek részvétele a róluk szóló döntésekbe és a gyermekek elleni erőszak kérdéseit. A ENSZ által kiválasztott egy-egy lány és fiú a csúcstalálkozó záróülésén is felszólalt.

Urbánus gyakorlatok

■ FIATALOK A VÁROSBAN

A tematikus hálózatokat, munkacsoportokat, kutatási és felmérési tevékenységeket átfogó URBACT program a 2001-es Európai Bizottság Fehér Könyvében megfogalmazott felismerésre alapozva az Unió ifjúsági korosztályának kíván újfajta ösztönzést adni.

■ AZ URBACT PROGRAM¹

hozzájárulhat a fiatalok jobb beilleszkedéséhez a városokba, lehetőséget kínál a részvételre és a közös tanulásra. Része az URBAN II Közösségi Kezdeményezési Programnak, és olyan városokat, városrészeket kíván elérni, ahol jellemzően magas a munkanélküliség, kiugró a bűnözés és nagyfokú az elszegényedés, leszakadás, hiányoznak a közszolgáltatások; lényegében az ilyen profillal bíró EU tagállami városokat szervezi hálózattá. Ennek során lényeges, hogy az érintett városok tapasztalatcsere-

je megtörténjen: ebben a korábbi és jelenlegi szereplők az URBAN I és II projektekből, a Városi Kísérleti projektek kedvezményezettjei, valamint az EU új tagállamainak a 20 000 lélekszám feletti városai vesznek részt. A helyben működő gyakorlatok, modellek, irányzatok elemzésével nagy nyilvánosságot kívánunk teremteni a tanulságoknak, következtetéseknek, az újabb vagy jó gyakorlatnak számító helyi projekteket pedig EU szinten terjesztik kiadványokon, konferenciákon és egy weboldalon keresztül. A honlap ifjúság-tematikus – gyakorlati eszközöket és információkat biztosít a várospolitikuskoknak az ifjúságpolitika kidolgozásához, megvalósításához: jelentéseket, esettanulmányokat, irányelveket, javaslatokat tesznek közzé a

¹ Az összeállítás az URB ACT: Részvétel és beilleszkedés: Fiatalok a városban, URBACT programfüzet és a projekt honlapja (www.urbact.eu) információira épül.

bevonás, részvétel, biztonság, integráció és gazdasági fejlődés fiatalokkal kapcsolatos kérdéseiben.

Két URBACT hálózat fókuszál kifejezetten az ifjúsági kérdésekre: a Bristol vezette Young Citizen's Project (Fiatal Polgárok Projektje), és a Malmö vezette Young People from Exclusion to Inclusion (Fiatalok a kirekesztettségől a beilleszkedésig). Többek foglalkoznak még ifjúságot érintő témákkal: SecurCity – Rotterdam, UDIEEX – Velence, Regenera – Lyon, EuroMediation Working Group – Torino. Magyarországról Pécs, Szekszárd, Kecskemét, Szeged, Szolnok, Budapest, Sopron, Miskolc, Salgotarján kapcsolódott be.

■ ESÉLY A FIATALOKNAK

és esély Európának, hiszen a korábbi megközelítéssel – ifjúság mint problémahalmaz – szakítva, pozitív és kreatív erőként tekint a célzott korosztályra. Nem a fiatalokkal van probléma, hanem azzal a látásmóddal, szemlélettel, ahogyan rájuk általában tekintenek. A potenciál-alapú felfogás lényege viszont éppen az, hogy a fiatalok nem passzív elfogadói/ nem elfogadói az őket érintő-foglalkoztató ügyeknek, hanem aktív formálói azoknak: hozzájárulhatnak a társadalmi innovációhoz. A város adta keretek között és a fiatalok diverzitásának felismerése mellett lehetőség nyílik a helyi életbe történő jóval nagyobb bevonásukra. Együttműködéssel, partnerségben kialakíthatóak azok az újfajta folyamatok, gyakorlati lépések, amelyekkel bevonják a helyi fiatalokat nemcsak a tervezésbe, hanem a megvalósításba is. Az egyik legkarakteresebb előítélettel szemben például igazolódni látszik, hogy az ifjúság helyi közösségei közreműködhetnek egy biztonságos város létrehozásában is.

A *Fiatal Polgárok Projektben* résztvevő városok kifejezetten a várospolitikában való ifjúsági részvételhez kötődően dolgozták ki azt az eszköztárat, amely hét javaslatban foglalja össze a tennivalókat:

- el kell ismerni a részvétel különböző felfogásait,
- fel kell ismerni a fiatalok diverzitását, részvételük fontosságát hihetővé kell tenni, hogy komolyan vegyék az új lehetőségeket,
- a fiatalokat motiválni kell a közreműködésre,
- a különböző döntéshozatali területeken fenn kell tartani a részvételt,
- lehetővé kell tenni, hogy a fiatalok hallathassák a hangjukat,
- erőforrásokat kell biztosítani a hitelt érdemlő lehetőségek fenntartásához.

■ HOGY MI MINDENT KELL TENNI

a fiatalok sikeres városi beilleszkedése érdekében? Számos kritérium létezik: az URBACT programban a *Fiatalok a kirekesztettségől a beilleszkedésig* hálózat gyakorlati iránymutatásai alapján öt kiemelkedő feltétellel mindenképpen foglalkozni kell, mint ezt a Kutatási Jelentésünkben hangsúlyozzák:

Természetesen először is a fiatalokat (1) nem fejlesztendő projekt-tárgyakként, hanem valós alanyokként kell kezelni. A jobb kommunikáció és bizalomépítés alapfeltétele a sikeres beilleszkedésnek, ennek érdekében (2) erősíteni kell a társadalmi

kapcsolatokat a tanárok, más oktatási szereplők és a fiatalok között. A fiatalok önbizalomvesztését és oktatásból való kihullását megelőzendő (3) növelni kellene a felelősségérzetet az iskoláért, tanulásért, közösségért, strukturális változások mentén is. A helyi társadalommal való együttműködés építéséhez (4) az iskolán keresztüli kapcsolatteremtés segíthet. A tanulásról, iskoláról, tudásról ma élő képet (5) meg kell újítani.

■ VÁROSI GYAKORLATOK

megmutatásával, jó példák terjesztésével az URBACT program azt szolgálja, hogy a sikeres beilleszkedés, bevonás politikája követőkre találjon azokban a városokban is, amelyek nem részesei közvetlenül a projekteknek, de hasonló nehézségekkel küzdenek.

Koppenhágai nevelés és beilleszkedés. Norrebro hátrányos helyzetű városrészében a kisebbségből származó sikeres fiatalok összefogtak más, hasonló környezetből érkező fiatalokkal, akik kihullottak az iskolából, vagy más módon rekesztődtek ki. A „nevelők” hat hónapon keresztül foglalkoztak az önbecsülés, oktatás és személyes fejlődés kérdéseivel, azzal a céllal, hogy segítsenek első lépésként a fiataloknak saját képességeik felismerésében és képzettségük tudatosításában.

Liverpooli utcai pajtások. 16 és 18 év közötti fiatalokat készítene fel a személyi fejlődésre, kommunikációra és csapatmunkára fókuszálva annak érdekében, hogy náluk fiatalabb (8-12 éves) gyerekek „utcai pajtásaivá” váljanak, és foglalkozzanak velük iskola után, illetve a vakációk alatt. Az Utcai Pajtások hasznára válnak a képzésen kifejlesztett képességek, segítenek szakmai fejlődésükben, nem utolsósorban pedig a gyerekeket fiatalok támogatják a saját közösségükből, áthidalva a korosztályos szakadékot, amely egyébként igen jellemző nehezítő tényező.

Az iskola korai elhagyásának megelőzése Vantaaban. A „Haavi” megközelítés a probléma megelőzését célozza: amint egy „korán kimaradót” észlelnek, egy kétfős team kezd foglalkozni a diákkal, a családdal és a tanárokkal. Minden esetet egyénileg kezelnek, és a megoldások is testre szabottak. A projekt első fázisának végére a kimaradások aránya 13%-kal csökkent.

„Játszd újra, Sam!” A torinói projekt abból indult ki, hogy az iskolai kimaradás független a tanulási nehézségektől, sokkal inkább a körülményekkel függ össze, ezért a teljes helyi közösség támogatását célozza elsősorban fiatal önkéntesek segítségével.

Reggelig nyitva. Gijon bevonta fiataljait esti tevékenységeik megszervezésébe, ezzel két fő célt is megvalósított: közösségi létesítményeket hozott létre számukra éjszakai és hétvégi szórakozásra, illetve lehetőséget adva nekik a létesítmények vezetésére – amelyek egyébként ingyenes sport- és kulturális tevékenységeknek adnak otthont –, felelősséggel ruházta fel őket. Ez, a környékbeli, előzőleg a drogok és a bűnözés kapcsán ismert fiatalok által és fiatalok részére fenntartott projekt hozzá-

járult a tágabb értelemben vett városrehabilitáció célkitűzéseinek megvalósításához.

Sunderlandben diák az ellenőr! Annak érdekében, hogy felgyorsítsák az oktatási szolgálatok válaszát a fiatalok szükségleteire, a helyi tanács (együttműködésben az Egyesült Királyság oktatási szervezeteivel) felállított egy fiatalok által működtetett iskola-ellenőrzési rendszert. Kétnapos felkészítő képzést követően a kiválasztott diákok – felnőtt kísérelővel számos helyi iskolát meglátogattak. Ezek a fiatal iskola-ellenőrök fontos szerepet játszanak a minőségi szabványok teljesítésében, javaslataikat figyelembe veszik a létesítmények és a rendszer funkcionalitásának fejlesztése érdekében is.

Mediálás Pierrefitte-ben. A városi tanács közvetítői rendszert vezetett be a polgárok életkörülményeinek javításáért a kisebb konfliktusok kezelésére, együttműködésben a fiatalokkal és szüleikkel is. A felekkel tartott felkészítő interjút követően mediációs ülést szerveznek három közvetítő jelenlétében.

Kockázatos magatartás megelőzése Brnóban. Gyerekeknek, fiataloknak szerveznek könnyen elérhető tevékenységeket, a rendszeresség szigorú elvárása vagy túlzott kötöttségek nélkül, alternatívát kínálva ezzel a szabadidő eltöltésére a potenciálisan veszélyeztetettek körében.

Szociális munkások a veszélyeztetett fiatalokért Malmöben. A városi hatóságokat képviselő szociális munkások reagálnak az esetleges veszélyes magatartásra. Jelen vannak

azokban a közegekben, ahol a fiatalok hétköznapjaikat és hétvégeiket töltik, és ez biztonságot jelent a többi polgár számára is. Általában megoldásközpontú gyorsterápiát alkalmaznak, de használnak a terepen történő beszélgetésekhez kifejlesztett módszereket is.

Ablak a térre. Torino utca-projektje átfogó megközelítésben kulturális közvetítőket alkalmaz az illegális bevándorló gyerekek és fiatalok integrációjának támogatására. Egy könnyen megközelíthető pihenőközpont körül tevékenységek és szolgáltatások egész sorát dolgozták ki: tanácsadás, etnopszichiátria, utcai munka, színházi tevékenységek, konfliktus közvetítés, önszempontú csoportok, beszélgetések. Marokkói és román származású speciális „kulturális közvetítők” dolgoznak az utcákon a gyerekek, fiatalok megfigyelésén, tartózkodási helyük meghatározásán keresztül kapcsolatot hoznak létre, bizalmat építenek és bevonják őket a központ szolgáltatásaiba.

Carpe Diem. A projekt Calabria régióban a fiatalok saját városuk irányába megnyilvánuló kötődésére és helyben maradási szándékára épít. Új lehetőségeket nyitott meg a helyi turizmusban, és támogatja a fiatalok által kezdeményezett vállalkozásokat. Ez a támogatás a vállalkozás alapötletétől a tanácsadáson át az anyagi hozzájárulásig terjed.

Az URBACT programról részletesen informálódhat a <http://urbact.eu> weboldalon.

Gy.É.

A jóvátételi technikák alkalmazása a közösségi szolgáltatások és a büntetőjog területén

Előző lapszámunkban már bemutattuk a Család, Gyermek, Ifjúság Egyesület AGIS programját, a program keretében létrejövő tanulmányutak célját, és közrebocsátottuk a hollandiai út tapasztalatait. Most a 2007. november 3 – november 6. között megvalósult brémai tanulmányúton tapasztaltakat osztjuk meg az olvasókkal.

A tanulmányút programjának helyi szervezője Dr. Arthur Hartmann, a brémai egyetem professzora volt, aki egyetemi kollégái és az általa vezetett alapítvány (Vorsitzender TOA Bremen) munkatársainak közreműködésével nagyon gazdag és színvonalas programot állított össze az utazáson résztvevők számára.

Dr. Arthur Hartmann oktatói és kutatói tevékenysége mellett a brémai Tettes-Áldozat Egység projektben dolgozik. Az ő nevéhez, illetve alapítványának tevékenységéhez fűződik a Németországban 19 éve indult program, amelynek elnevezése mindenki számára azonnal érthető jelentése miatt talán szerencsésebb, mint az itthon használatos tettes-áldozat mediáció.

A háromnapos programsorozat keretében a széleskörű tájékoztatás és a sokféle szempontú megközelítések megismerteté-

se érdekében a professzor különféle területen dolgozó szakembereket – szociális munkás, rendőr, ügyész, bíró, szociológus, pszichológus, mediátor stb. – kért fel a különböző helyszíneken megvalósult találkozókra a bevezető előadások megtartására, amelyek után kerekasztal-beszélgetések tették lehetővé, hogy a két román és tizenegy magyar szakember kérdéseket tegyen fel az elhangzottak alapján. A vendéglátók nagyszámú és széles szakmai spektrumot felölelő reprezentánsai nemcsak a németországi jogalkotás és jogalkalmazás folyamatát, a büntetőjogban a helyreállító igazságszolgáltatás jelenlegi helyzetét vagy a közösségi szolgáltatásokban alkalmazott resztoratív technikák alkalmazásának tapasztalatait ismertették, hanem élénken érdeklődtek a magyarországi viszonyok iránt is.

A szakmai program a Hochschullehrer HfÖV Bremen nevű

